

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Milana Lipovského a sudcov JUDr. Štefana Sekelského a JUDr. Jany Serbovej v trestnej veci obvinených **G. B. a V. L. pre zločin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny** podľa § 296 Tr. zák. a iné prerokoval na neverejnom zasadnutí 29. septembra 2010 v Bratislave sťažnosť prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky podanú proti uzneseniu sudcu pre prípravné konanie Špecializovaného trestného súdu Pezinok, pracovisko Banská Bystrica zo 16. septembra 2010, sp. zn. Tp 25/2010 a rozhodol

t a k t o :

Podľa § 193 ods. 1 písm. c/ Tr. por. sťažnosť prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky **sa z a m i e t a.**

O d ô v o d n e n i e

Špecializovaný trestný súd Pezinok, pracovisko Banská Bystrica uznesením zo 16. septembra 2010, sp. zn. Tp 25/2010, v bode I. podľa § 79 ods. 2 Tr. por. u obvinených G. B. a V. L. zmenil dôvod ich väzby len na dôvod väzby uvedený v § 71 ods. 1 písm. a/ Tr. por.

V bode II. dotknutého uznesenia podľa § 80 ods. 1 písm. b/, písm. c/, ods. 2 Tr. por. prijal písomný sľub obvinených G. B. a V. L. a uložil im dohľad probačného a mediačného úradníka, čím nahradil ich väzbu z dôvodu § 71 ods. 1 písm. a/ Tr. por.

Podľa § 80 ods. 2 Tr. por. obom obvineným uložil povinnosť oznámiť orgánu činnému v trestnom konaní, ktorý vedie konanie, každú zmenu miesta pobytu.

Podľa § 82 ods. 1 Tr. por. súd obom obvineným uložil aj povinnosť preberať úradné zásielky najneskôr v stanovených odberných lehotách a obvinenému G. B. zároveň uložil aj zákaz vycestovania do zahraničia.

Na základe nahradenia väzby prijatím písomného sľubu a uloženia probačného dohľadu, prvostupňový súd oboch obvinených prepustil z väzby na slobodu.

Tým istým uznesením v bode III. prvostupňový súd podľa § 76 ods. 3 Trestného poriadku nepredĺžil lehotu trvania väzby u obvinených G. B. a V. L..

Proti tomuto uzneseniu podal v zákonnej lehote sťažnosť prokurátor Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky. V písomných dôvodoch podanej sťažnosti uviedol, že s rozhodnutím sudcu pre prípravné konanie nemožno súhlasiť, a to vzhľadom najmä na povahu spáchaného trestného činu. Vyslovil presvedčenie, že vyšetrowanie prebieha zákonným spôsobom, je dôvodné, pretože vo veci boli zabezpečené a vykonané dôkazy vedúce k podozreniu v rovine rozumnej istoty, že obvinení G. B. a V. L. sa mali dopustiť skutkov, pre ktoré im bolo vznesené obvinenie. Vyšetrowanie sa vykonáva intenzívne a bez akýchkoľvek prietahov. Voči obvineným nebol porušený ani princíp proporcionality, pretože väzba obvinených je daným podmienkam úmerná. Ďalej zdôraznil, že z výpovede spoluobvineného J. D. vyplýva, že obvinení B. a L. sa v hierarchickom usporiadaní zločineckej skupiny nachádzali na poprednom mieste. Reálnosť obavy z kolúzneho správania sa obvinených vyplýva z výpovede obvineného J. D., ktorý hovoril o minimálne jednom uskutočnenom stretnutí obvinených, na ktorom mal byť dojednávaný ich spoločný postup pred orgánmi polície. Obava z kolúzneho správania sa obvineného L. vyplýva, podľa názoru prokurátora, aj z jeho konania v inej trestnej veci, keď obvinený V. L. mal vyšetrowateľom ponúknuť možnosť poskytnutia informácii o spáchanej trestnej činnosti ako výmenu za to, že jeho priateľka obvinená G. J. nebude vzatá do väzby. Snaha obvineného o zmanipulovanie a ovplyvnenie vyšetrowania bola zachytená záznamom pracovníkov operatívnej skupiny špecializovaného vyšetrowacieho tímu.

Obom obvineným boli v priebehu júla a augusta 2010 vznesené ďalšie obvinenia a na obvineného B. bola podaná aj obžaloba za obzvlášť závažný zločin podvodu, ktoré skutočnosti svedčia o tom, že trestná činnosť obvinených má pokračujúci charakter, a teda je u nich daný aj dôvod väzby uvedený v ustanovení § 71 ods. 1 písm. c/ Tr. por.

Prokurátor v písomných dôvodoch podanej sťažnosti vyjadril ďalej nesúhlas s postupom súdu, keď tento nahradil väzbu inštitútom písomného sľubu a dohľadom probačného a mediačného úradníka. Väzbu možno nahradiť týmito inštitútmi trestného poriadku len vtedy, ak to odôvodňujú výnimočné okolnosti prípadu. Takéto výnimočné okolnosti však obvinení v žiadostiach o prepustenie z väzby na slobodu neuviedli.

Navrhol preto, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky zrušil napadnuté uznesenie a aby oboch obvinených ponechal vo väzbe za rovnaké dôvody, ktoré doteraz existovali a podľa jeho názoru existujú bez akýchkoľvek pochybností aj naďalej a aby podľa § 76 ods. 3 Tr. por. predĺžil lehotu trvania väzby u obvinených do 8. marca 2010.

Obhajca obvineného V. L. zaslal sťažnostnému súdu vyjadrenie k podanej sťažnosti a uviedol v ňom, že rozhodnutie prvostupňového súdu považuje za zákonné a správne, vychádzajúce zo znalosti spisu. Uviedol ďalej, že obhajoba navrhla vykonať dôkazy svedčiace v prospech obvineného, ktoré však neboli akceptované. Dokazovanie sa podľa jeho mienky zameriava len na výsluchy obvineného J. D., čím sa ignoruje základná zásada trestného konania obsiahnutá v § 2 ods. 10 Tr. por. Obvinený L. popiera akúkoľvek účasť na páchaní skutkov vo forme, ako to opisuje obvinený D. a práve dôkazy, ktoré túto skutočnosť potvrdia a ktoré navrhli vykonať, vyšetrovatelka doposiaľ nevykonala. Väzba obvineného je účelová, nemá oporu v ustanovení § 71 ods. 1 Tr. por., a preto navrhol, aby sťažnosť prokurátora bola zamietnutá ako nedôvodná.

Na základe podanej sťažnosti Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 192 ods. 1 Tr. por. preskúmal správnosť výrokov napadnutého uznesenia, proti ktorým sťažovateľ podal sťažnosť a konanie predchádzajúce týmto výrokom napadnutého uznesenia a zistil, že sťažnosť prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky nie je dôvodná.

Po preskúmaní predloženého spisu sa Najvyšší súd Slovenskej republiky stotožnil aj v tomto štádiu konania so záverom sudcu pre prípravné konanie, že trestné stíhanie bolo začaté zákonne, doposiaľ zadovážené dôkazy nasvedčujú tomu, že skutky pre ktoré bolo obvineným vznesené obvinenie boli spáchané, majú znaky trestných činov a je naďalej dané dôvodné podozrenie, že skutky mali spáchať aj obvinení B. a L.. Neboli totiž produkované také dôkazy, ktoré by toto podozrenie voči oboj obvineným nad akúkoľvek pochybnosť

vyvrátili. Je treba zdôrazniť, že v tomto štádiu konania konajúce súdy nerozhodujú o vine a treste obvinených, ale zadovážené dôkazy posudzujú len z hľadiska toho, či tvoria dostatočný podklad pre vedenie trestného stíhania proti obvineným.

Sudca pre prípravné konanie opakovane, na základe žiadostí obvinených o prepustenie z väzby na slobodu a návrhu prokurátora na predĺženie lehoty trvania väzby, dôsledne skúmal existenciu dôvodov väzby u obvinených a zisťoval, či aj v tomto štádiu trestného konania sú dané také konkrétne skutočnosti, ktoré by odôvodňovali obavu z toho, že sa obvinení budú správať spôsobom predpokladaným v ustanovení § 71 ods.1 písm. a/, písm. b/, písm. c/ Tr. por.

Sťažnostný súd súhlasí s názorom, že skutočnosť, že obvineným hrozí v prípade uznania viny uloženie vysokých trestov sama osebe ešte nemôže zakladať dôvod väzby podľa písm. a/ § 71 ods. 1 Tr. por. Väzba obvineného, ktorému hrozí vysoký trest, je odôvodnená v zmysle § 71 ods. 1 písm. a/ Tr. por. len za predpokladu zistenia niektorej ďalšej konkrétnej skutočnosti, ktorá v súvislosti s predpokladanou citeľnou sankciou obavu z úteku odôvodňuje. V posudzovanom prípade onou konkrétnou skutočnosťou je sofistikovanosť a rozsiahlosť trestnej činnosti, ako i finančné zázemie obvinených, čo reálne vzbudzuje obavu, že pokiaľ by boli ponechaní na slobode, mohli by ujsť, alebo sa skrývať, aby sa tak vyhli trestnému stíhaniu. Konštatovanie súdu I. stupňa, že u oboch obvinených je naďalej daný dôvod väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a/ Tr. por. je zákonný a správny.

Reálnosť obavy z kolúzneho správania sa obvinených konajúce súdy vrátane Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (rozhodnutie vo vzťahu k obvineným H., B. a L., sp. zn. 3 Tost 9/2010, z 18. marca 2010) zakladali na výpovedi obvineného J. D., ktorý vypovedal o minimálne jednom stretnutí obvinených po začatí trestného stíhania, na ktorom mali dohodnúť postup obhajoby pred políciou. O túto konkrétnu skutočnosť opiera prokurátor dôvod väzby podľa § 71 ods. 1 písm. b/ Tr. por. aj v tomto štádiu konania. Jedna sa o usvedčujúci dôkaz, ktorý je však v diametrálnom rozpore s výpoveďami obvinených, ktorí takéto konanie popreli. V úvodných štádiách trestného konania, keď overovanie vierohodnosti tej ktorej skupiny dôkazov, aj vo vzťahu k existencii väzobných dôvodov, bolo len na začiatku súdy preventívne, z dôvodu zabránenia prípadnému kolúznemu správaniu sa obvinených, aj na základe osihotenej výpovede obvineného D. konštatovali, že dôvody väzby podľa § 71 ods. 1 písm. b/ Tr. por. sú dané.

Najvyšší súd Slovenskej republiky však už v rozhodnutí, sp. zn. 6 Tost 20/2010, z 27. júla 2010, vo vzťahu k inému obvinenému v predmetnej veci - obvinenému H. konštatoval, že síce vo veci boli vykonávané priebežne viaceré procesné úkony, aj v tomto prípade ich prokurátor v návrhu na predĺženie lehoty trvania väzby podrobne rozviedol, ale neboli produkované žiadne také dôkazy, ktoré by viedli k overeniu pravdivosti tvrdenia obvineného D. smerom k riešeniu existencie dôvodov väzby podľa § 71 ods. 1 písm. b/ Tr. por. Sťažnostný súd aj v tomto štádiu konania musí konštatovať, že orgány prípravného konania doposiaľ žiadny dôkaz overujúci pravdivosť výpovede obvineného D. nevykonali napriek tomu, že obvinení sa konfrontácie s obvineným D. domáhajú.

Pokiaľ prokurátor v návrhu doplnil existenciu ďalšej konkrétnej skutočnosti odôvodňujúcej u obvineného L. obavu z jeho kolúzneho správania sa vo vzťahu k väzbe G. J., treba konštatovať, že ide o inú trestnú vec, než v ktorej teraz sťažnostný súd rozhoduje.

Je treba tiež súhlasiť so stanoviskom špecializovaného trestného súdu, že veľká väčšina svedkov vo veci už vypočutá bola a samotná skutočnosť, že v priebehu trestného stíhania budú ešte vykonávané procesné úkony – výpovede ďalších spoluobvinených a svedkov – sama o sebe ešte neznamená, že obvinení budú na nich pôsobiť.

Úpravu vzatia obvineného do väzby a jej trvanie, zakotvenú v trestnom poriadku treba vykladať tak, aby páchatel' v nijakom prípade nebol bezdôvodne pozbavený osobnej slobody. Kolúzna väzba preto v trestnom konaní smie trvať len nevyhnutný čas. Overenie hodnovernosti dôkazov najmä tých, ktoré sú podkladom pre obmedzenie osobnej slobody páchatel'a, preto musia byť vykonávané urýchlene, bez najmenších priet'ahov.

Prokurátor Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky okrem iného dôvodí, že obava z pokračovania v páchaní trestnej činnosti, a teda aj existencia dôvodov väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c/ Tr. por. je u obvinených daná aj tým, že im bolo vznesené obvinenie pre ďalšie skutky a dokonca na obvineného B. bola podaná obžaloba. S touto okolnosťou sa špecializovaný trestný súd dôsledne zaoberal a správne sa s ňou vysporiadal v tom smere, že ide o skutky, ktoré mali byť spáchané pred vzatím obvinených do väzby. V súčasnej dobe nič nenasvedčuje tomu, že by obvinení, pokiaľ by boli prepustení na slobodu, v páchaní trestnej činnosti pokračovali. Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozhodnutí z 27. júla 2010, síce vo vzťahu k inému obvinenému konštatoval,

že podklady súvisiace s posudzovanou trestnou činnosťou, a teda súvisiace aj s obvinenými B. a L., boli políciou zaistené, preto nie je v tomto štádiu konania dôvod predpokladať, že existuje dôvod väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c/ Tr. por.

Väzba predstavuje najzávažnejší zásah do osobnej slobody obvineného, preto treba dbať na zásadu primeranosti a zdržanlivosti a vždy by mali byť využité opatrenia, ktoré najlepšie budú viesť k dosiahnutiu účelu trestného konania, ale nebudú neprimerane zasahovať do základných práv a slobôd osoby, voči ktorej sa uplatňujú v medziach daných povahou príslušného obmedzenia. Väzba ako zabezpečovací inštitút nemá mať sankčnú povahu, nemá mať ani výchovné poslanie, preto ak je možné účel väzby dosiahnuť iným zákonným inštitútom procesného práva je potrebné ho aplikovať.

Podľa § 80 ods. 1 písm. b/, písm. c/ Tr. por. ak je daný dôvod väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a/ alebo písm. c/, môže súd a v prípravnom konaní sudca pre prípravné konanie ponechať obvineného na slobode, alebo prepustiť ho na slobodu, ak obvinený dá písomný sľub, že povedie riadny život, najmä že sa nedopustí trestnej činnosti a že splní povinnosti a obmedzenia, ktoré sa mu uložia a súd alebo v prípravnom konaní sudca pre prípravné konanie považuje sľub vzhľadom na osobu obvineného a na povahu prejednávaného prípadu za dostatočný a prijme ho, alebo s ohľadom na osobu obvineného a povahu prejednávaného prípadu možno účel väzby dosiahnuť dohľadom probačného a mediačného úradníka nad obvineným. Podľa § 80 ods. 2 Tr. por. obvinenému sa vždy uloží povinnosť oznámiť policajtovi, prokurátorovi alebo súdu, ktorý vedie konanie, každú zmenu miesta pobytu.

Písomný sľub ponúknutý obvinenými V. L. a G. B. spĺňa zákonom požadované náležitosti. Postup prvostupňového súdu, keď nahradil u oboch obvinených väzbu prijatím ponúknutého písomného sľubu a uložením dohľadu probačného a mediačného úradníka nad oboma obvinenými považuje aj sťažnostný súd za zákonný a postačujúci.

Obligatórne súd v zmysle ustanovenia § 80 ods. 2 Tr. por. obom obvineným uložil aj povinnosť oznámiť policajtovi, prokurátorovi, alebo súdu, ktorý vedie konanie, každú zmenu miesta pobytu.

Obaja obvinení boli prepustení z väzby na slobodu na základe rozhodnutia podľa § 80 ods. 1 písm. b/, písm. c/, ods. 2 Tr. por. preto na posilnenie účelu, ktorý by sa inak dosiahol

väzbou, súd správne obvineným uložil aj povinnosť preberať úradné zásielky a obvinenému G. B. uložil aj zákaz vycestovania do zahraničia.

V písomných dôvodoch rozhodnutia špecializovaný trestný súd konkretizoval, v čom videl výnimočné okolnosti prípadu, ktoré mu umožňovali využiť inštitút nahradenia väzby sľubom a dohľadom, v zmysle § 80 ods. 1 písm. b/, písm. c/, ods. 2 Tr. por. a Najvyšší súd Slovenskej republiky sa s nimi v plnom rozsahu stotožnil. Stotožnil sa aj s presvedčením prvostupňového súdu, že takýmto postupom bude zabezpečená dosažiteľnosť obvinených pre orgány činné v trestnom konaní, samozrejme pod hrozbou opätovného väzobného stíhania, pokiaľ by akýmkoľvek spôsobom porušili zákonom vyžadované podmienky pre nahradenie väzby sľubom a nariadeným probačným a mediačným dohľadom.

Z vyššie uvedených dôvodov potom logicky vyplýva i správne rozhodnutie prvostupňového súdu, keď návrhu prokurátora na predĺženie lehoty trvania väzby u oboch obvinených nevyhovelo a väzbu nepredĺžilo.

Sťažnostný súd nezistil dôvod pre zmenu prvostupňového rozhodnutia, preto postupom podľa § 193 ods. 1 písm. c/ Tr. por. sťažnosť prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky ako nedôvodnú zamietol.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu sťažnosť nie je prípustná.

V Bratislave 29. septembra 2010

JUDr. Milan L i p o v s k ý , v. r.
predseda senátu

Vypracovala: JUDr. Jana Serbová

Za správnosť vyhotovenia: Anna Halászová